

Наймит

Іван Франко

В устах тужливий спів, в руках чепіги плуга –
Так бачу я його;
Нестаток, і тяжка робота, і натуга
Зорали зморшками чоло.
Душею він дитя, хоч голову схилив,
Немов дідусь слабий,
Бо від коліски він в недолі пережив
І в труді вік цілий.
Де плуг його пройде, залізо де розриє
Землі плідної пласт,
Там незабаром лан хвилясте жито вкриє,
Свій плід землиця дасть.
Чому ж він зрібною сорочкою окритий,
Чому сіряк, чуга
На нім, мов на старці, з пошарпаної свити?
Бо наймит він, слуга.
Слугою родиться, хоч вольним окричали
Багатирі його;
В нужді безвихідній, погорді і печалі
Сам хилиться в ярмо.
Щоб жити, він життя, і волю власну, й силу
За хліба кусник продає,
Хоч не кормить той хліб, і стать його похилу
Не випрямить, і сил не додає.
Сумує німо він, з тужливим співом оре
Те поле, оре не собі,
А спів той – наче брат, що гонить з серця горе,
Змагатись не дає журбі.
А спів той – то роса, що в спеці підкріпляє
Напівзів'ялий цвіт;
А спів той – грім страшний, що ще лиш глухо грає,
Ще здалека гримить.
Та поки буря ще нагряне громовая,
Він хилиться, проводить в тузі дни,
І земельку святу, як матінку, кохає,
Як матінку сини.
Байдуже те йому, що для добра чужого
Він піт кровавий лє,
Байдуже те йому, що потом труду свого

Панам пановання дає.
Коб лиш земля, котру його рука справляла,
Зародила оп'ять,
Коби з трудів його на других хоч спливала
Небесна благодать.

Той наймит – наш народ, що поту ллє потоки
Над нивою чужою.
Все серцем молодий, думками все високий,
Хоч топтаний судьбою.
Своєї доленьки він довгі жде століття
Та ще надармо жде;
Руїни перебув, татарські лихоліття
І панщини ярмо тверде.
Та в серці, хоч і як недолею прибитім,
Надія кращая жиє –
Так часто під скали тяжезної гранітом
Нора холодна б'є.
Лиш в казці золотій, мов привид сну чудовий,
Він бачить доленьку свою
І тягне свій тягар, понурий і суровий,
Волочить день по дню.
В століттях нагніту його лиш рятувала
Любов до рідних нив;
Не раз дітей його тьма-тьменна погібала,
Та все він пережив.
З любовою тою він – мов велетень той давній,
Непоборимий син землі,
Що, хоч повалений, оп'ять міцний і славний
Вставав у боротьбі.
Байдуже, для кого, – **співаючи**, він оре
Плідний, широкий лан;
Байдуже, що він сам терпить нужду і горе,
А веселиться пан.

Ори, ори й співай, ти, велетню, закутий
В недолі й тьми ярмо!
Пропаде пітьма й гніт, обпадуть з тебе пута,
І ярма всі ми порвемо!
Недаром ти в біді, пригноблений врагами,
Про силу духу все співав,
Недаром ти казок чарівними устами
Його побіду величав.
Він побідить, порве шкарлущі пересуду –

І вольний, власний лан
Ти знов оратимеш – властивець свого труду,
І в власнім краї сам свій пан!

10 октяб[ря] 1876